

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้วิจัยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2550 จำนวน 100 แห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) และผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรองให้เป็นต้นแบบโรงเรียนในฝัน รุ่นที่ 1-3 จำนวน 346 แห่ง (โรงเรียนที่ได้รับการรับรองเป็นโรงเรียนในฝัน, 2551) ซึ่งได้กำหนดตัวอย่าง ตามตารางของ Krejcie and Morogan (ยูทพงษ์ กัยวรรณ, 2543, หน้า 75) โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง การบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.993 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งและรับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ว่าในแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวบ่งชี้ตั้งแต่ 3 ตัวบ่งชี้ขึ้นไป มีน้ำหนักองค์ประกอบแต่ละตัวแปรตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และมีค่าไอเกนตั้งแต่ 1 ขึ้นไป พบว่า การบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นมุมมอง 4 ด้าน ประกอบด้วย 18 องค์ประกอบ 72 ตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารแบบสมดุขของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างรูปแบบดำเนินการโดยนำผลการวิเคราะห์รูปแบบมาดำเนินการ โดยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบสมดุขของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำร่างรูปแบบ โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของเกทเชลส์และกูปา โดยรูปแบบมีลักษณะเป็นมูมมอ 4 ด้าน ประกอบด้วย 18 องค์ประกอบ 70 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ด้านนักเรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7 องค์ประกอบ 30 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ และ 4) องค์ประกอบด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ ทำให้ได้รูปแบบฉบับร่างที่จะนำไปตรวจสอบในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบฉบับร่าง โดยใช้เทคนิคการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ตรวจสอบรูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการบริหารแบบสมดุขของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 9 ท่าน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้เอกสารประกอบการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ในเอกสารประกอบการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ได้กำหนดประเด็นต่างๆ เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้อง หลังจากจบการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ลงความเห็นในแบบสอบถามเพื่อเป็นการยืนยันความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบอีกครั้ง ผู้วิจัยจึงสรุปผลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา นำมาปรับปรุงรูปแบบเพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงรูปแบบการบริหารแบบสมดุขของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้นำผลสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มาใช้ในการปรับปรุง รูปแบบการบริหารแบบสมดุขของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโดยกำหนดลักษณะรูปแบบมีมูมมอ 4 ด้าน ประกอบด้วย 18 องค์ประกอบ 70 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ด้านนักเรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7 องค์ประกอบ 30 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ และ 4) ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ เป็นรูปแบบที่จะนำไปใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การประเมินรูปแบบโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

กลุ่มผู้ประเมิน ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาและผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่จำนวน 8 ท่าน โดยใช้การสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้จัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) โดยกำหนดประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ เพื่อประเมิน 3 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ 2) ด้านความเป็นไปได้ และ 3) ด้านความเหมาะสม ของรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังจากจบการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ให้ผู้ประเมินลงความเห็นในแบบสอบถาม เพื่อเป็นการยืนยันความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบอีกครั้ง ผลการประเมินพบว่า รูปแบบนี้ มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสม ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

ชั้นที่ 2 การตรวจสอบตามสภาพจริง ของโรงเรียนพอเพียงที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนในฝัน เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แบบสอบถาม รูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปตรวจสอบตามสภาพจริงอีกครั้ง โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารและครูโรงเรียนพอเพียงที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนในฝัน จำนวน 3 แห่ง รวม 128 ท่าน ได้แก่ 1) โรงเรียนกาญจนาภิเษกเพชรบูรณ์ ผู้บริหาร 4 ท่าน ครู 69 ท่าน รวม 73 ท่าน 2) โรงเรียนปงคล้า ผู้บริหาร 2 ท่าน ครู 35 ท่าน รวม 37 ท่าน และ 3) โรงเรียนร่มเกล้าปางตองในโครงการพระราชดำริ ผู้บริหาร 1 ท่าน ครู 17 ท่าน รวม 18 ท่าน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นการสุ่มโดยใช้ดุลพินิจของผู้วิจัยเองว่า กลุ่มตัวอย่างที่เลือกมานี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543, หน้า 75) ผลการสำรวจตามสภาพจริง พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านที่ 4 ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ในภาพรวมรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้าน มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) พบว่า องค์ประกอบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นมุมมอง 4 ด้าน ประกอบด้วย 18 องค์ประกอบ 72 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การบริหารจัดการด้านนักเรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมทั้ง 5 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบที่ 1 บุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เหมาะสมกับวัย ถูกกาลเทศะ เป็นประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า ตามบริบทและภูมิสังคมของตน 2) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เหมาะสมกับวัย ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา และ 3) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบที่ 2 สามารถใช้ ICT อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 4) ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ ICT เพื่อแสวงหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย ประหยัดและคุ่มค่า ตามบริบทและภูมิสังคมแห่งตน และ 5) ผู้เรียนสามารถสร้างผลงานการใช้ ICT ได้เหมาะสมกับวัย องค์ประกอบที่ 3 มีทักษะดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 6) ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เช่น การบริโภค (กินเป็น ใช้เป็น) การจัดการดูแลช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางสังคม การสร้างงานอาชีพและการหารายได้ระหว่างเรียน ได้เหมาะสมกับวัย

บริบทและภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม 7) ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล ประหยัด คุ่มค่า พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้านวัตถุ/เศรษฐกิจ / สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตาม กระแสโลกาภิวัตน์ และ 8) ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง มีคุณธรรมผ่านเกณฑ์การประเมินที่ โรงเรียนกำหนด กล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ องค์กรประกอบที่ 4 มีความเป็นไทย อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 9) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มารยาทไทย ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เผยแพร่ผลงานอันเกิดจาก ศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม 10) ผู้เรียนร่วมอนุรักษ์กิจกรรมด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 11) ผู้เรียนมีความตระหนัก รักความเป็น ไทย มีความภาคภูมิใจในชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม องค์กรประกอบที่ 5 มีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 12) ผู้เรียน มีความตระหนักรู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลเกิดประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม 13) ผู้เรียนมีความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของทรัพยากรและโทษของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ถูกต้องจะส่งผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ 14) ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ และมีความตระหนัก ร่วมกิจกรรมรณรงค์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย บทบาทและหน้าที่ของตน ตาม บริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การบริหารจัดการด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของ สถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมทั้ง 7 องค์กรประกอบ 31 ตัวบ่งชี้ คือ องค์กรประกอบที่ 6 บูรณาการการเรียนรู้อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 15) นำผล การประเมินไปพัฒนาแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย ส่งเสริมการบูรณาการ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้น 16) ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับ ความ ต้องการของท้องถิ่น 17) ประเมินผลกิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมหลักสูตร การบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น และ 18) มีนโยบาย/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริม บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

องค์ประกอบที่ 7 โรงเรียนธรรมาภิบาลอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

19) มีโครงสร้างลำดับชั้นการบริหารจัดการคล่องตัว กำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน สอดคล้องกับโครงสร้าง โดยยึดแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 20) มีบรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตรพหุพลังสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ 21) กำหนดวิสัยทัศน์/พันธกิจ/กลยุทธ์ เน้นคุณธรรมนำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง องค์ประกอบที่ 8 โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 22) มีนโยบายผ่อนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี 23) การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบ) อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 24) ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการอยู่อย่างพอเพียงในสถานศึกษา/ชุมชน 25) มีกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มงานอย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และมีผลงานแสดงเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของชุมชน และ 26) มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น โดยให้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 9 ประกันคุณภาพอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 27) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของตนเองและสถานศึกษา ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 28) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การดำเนินการและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ 29) ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง ทางภูมิสังคมของสถานศึกษาอย่างเป็นเหตุและเป็นผล

องค์ประกอบที่ 10 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 30) มีระบบตรวจสอบ ซ่อมบำรุง ปรับปรุงแก้ไข เผยแพร่ข่าวสาร อันตรายที่ไม่พึงประสงค์ต่อผู้เรียนของระบบ ICT ที่ทันสมัยให้อยู่ในสภาพใช้งานได้เป็นปัจจุบัน เน้นประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 31) มีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) ที่ทันสมัย สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์ ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 32) ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ การใช้ Computer เพื่อการสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้อง ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 33) จัดกิจกรรมอบรมเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ชุมชน และ 34) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ Computer ขั้นพื้นฐาน เพื่อการสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้อง เป็นประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับวัย บริบทและสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 11 สร้างโอกาสดูแลช่วยเหลืออย่างพอเพียง ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 35) จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียน ได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเอง ได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 36) ติดตามผลการจัดกิจกรรมระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 37) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม แนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 38) นำผลการติดตามการจัดกิจกรรมมาใช้ในการพัฒนา ระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 39) มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 40) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนอยู่อย่างพอเพียง และ 41) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ชมรม/กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 12 การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 42) นำผลการติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์มาพัฒนา แก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เน้นประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่าต่อสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง 43) ติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 44) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 45) ดำเนินกิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
หมายถึง การบริหารจัดการด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบ 18 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบที่ 13 ศักยภาพ ICT อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 46) ดำเนินกิจกรรมอบรม/ประชุมการเพิ่มศักยภาพ ICT ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างเหมาะสมกับสภาพ

ความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 47) นำผลการประเมินมาพัฒนา ศักยภาพ ICT ให้มี ประสิทธิภาพสูงขึ้น อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 48) ติดตาม/ประเมินผล การใช้ ICT มีศักยภาพผ่านเกณฑ์ประเมินตามที่กำหนดของสถานศึกษา ตาม สภาพความเป็นจริง ทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 49) แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมอบรม/ประชุม การเพิ่มศักยภาพ ICT ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คุณภาพ การศึกษา การศึกษาค้นคว้า/วิจัย/การศึกษาต่อ/การเลื่อนวิทยฐานะอย่างเหมาะสม กับสภาพ ความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ 50) มีอุปกรณ์พื้นฐานด้าน ICT เหมาะสมกับ กระบวนการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ตามสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของ สถานศึกษา องค์ประกอบที่ 14 ภาวะผู้นำอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 51) มีหลัก คุณธรรมเป็นกรอบแนวคิด ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นมิตรกับทุกคน มี บุคลิกภาพดีองศา วาจาต้องใจ มีความจริงใจ ใส่ใจทุกคน เป็นผู้นำ และแก้ปัญหาได้อย่าง เหมาะสมกับภูมิสังคม บริบทตามสภาพจริง และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา 52) มีวิสัยทัศน์ มีจิต สภาธารณะ มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศึกษา เป็นผู้นำในทางปฏิบัติสามารถ นำมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการศึกษาได้บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผล อย่าง เหมาะกับสภาพจริง เป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 53) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และนำไปปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาณกับศักยภาพของตนและภูมิสังคม รวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้กับตนเองและสถานศึกษา ตลอดทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรมในการ ดำเนินชีวิต องค์ประกอบที่ 15 การพัฒนาบุคลากรอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 54) ส่งเสริมให้บุคลากรแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ อย่างหลากหลาย และหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ 55) มี แผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักใน คุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 56) ติดตาม/ประเมินผลการพัฒนาบุคลากรของ สถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 57) ประชุม/อบรม/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในการปฏิบัติภาระหน้าที่และการดำรงชีวิตได้เหมาะสม องค์ประกอบที่ 16 บุคลากรมืออาชีพพอเพียงอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 58) นำผลการติดตามประเมินโครงการ/กิจกรรม มาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ 59) ติดตามประเมินผล การดำเนินโครงการ/กิจกรรม การพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภาระหน้าที่

ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่นุคลากรของสถานศึกษา 60) จัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติภาระหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่นุคลากรของสถานศึกษา 61) ขยายผลและเผยแพร่การดำเนินชีวิตและปฏิบัติภาระหน้าที่ของบุคลากรมืออาชีพ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 62) ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ มีทักษะ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ภูมิสังคมตามสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษาอย่างพอเพียง และ 63) นำผลการติดตาม/การประเมินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่ 4 ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 หมายถึง การบริหารจัดการด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมทั้ง 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ คือ องค์ประกอบที่ 17 เหมาะสม คุ่มค่า มีประสิทธิภาพอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 64) นำผลการติดตามมาพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไข การบริหารจัดการงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 65) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว 66) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงานงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 67) ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา มีการเบิกจ่ายงบประมาณและใช้ทรัพยากรตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบการเบิกจ่ายได้ทุกโครงการ/กิจกรรม องค์ประกอบที่ 18 เครือข่ายผู้อุปถัมภ์อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 68) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา 69) ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา 70) มีระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยงศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 71) ติดตามประเมินผลกิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา และ 72) นำผลการติดตามประเมินมาพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไขการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของ สถานศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นมุมมอง 4 ด้าน 18 องค์ประกอบ 70 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 บุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เหมาะสมกับวัย ถูกกาลเทศะ เป็นประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า ตามบริบทและภูมิสังคมของตน 2) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เหมาะสมกับวัย ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา และ 3) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษาสามารถ นำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบที่ 2 สามารถใช้ ICT อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 4) ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ ICT เพื่อแสวงหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย ประหยัดและคุ่มค่า ตามบริบทและภูมิสังคมแห่งตน และ 5) ผู้เรียน สามารถสร้างผลงานการใช้ ICT ได้เหมาะสมกับวัย องค์ประกอบที่ 3 มีทักษะ ดำรงชีวิตอย่าง พอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 6) ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง มีคุณธรรมผ่านเกณฑ์การ ประเมินที่โรงเรียนกำหนด กล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ 7) ผู้เรียนมีทักษะในการ ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เช่น การบริโภค (กินเป็น ใช้เป็น) การจัดการดูแลช่วยเหลือตนเอง ทักษะ ทางสังคม การสร้างงานอาชีพและการหารายได้ระหว่างเรียน ได้เหมาะสมกับวัย บริบทและภูมิ สังคมและสิ่งแวดล้อม 8) ผู้เรียนปฏิบัติตนให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล ประหยัด คุ่มค่า พร้อมรับ การเปลี่ยนแปลงด้าน วัตถุ/เศรษฐกิจ / สังคม/วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามกระแสโลกาภิวัตน์ องค์ประกอบที่ 4 มีความเป็นไทยอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 9) ผู้เรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มารยาทไทย ใช้ภาษาไทยเพื่อการ สื่อสาร เผยแพร่ผลงานอันเกิดจากศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม 10) ผู้เรียนร่วมอนุรักษ์กิจกรรมด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

ไทยและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 11) ผู้เรียนมีความตระหนัก รักความเป็นไทย มีความภาคภูมิใจในชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่ 5 มีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 12) ผู้เรียน มีความตระหนัก รู้จักใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล เกิดประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม 13) ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของทรัพยากรและโทษของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ถูกต้องจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ 14) ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ และมีความตระหนัก ร่วมกิจกรรมรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัย บทบาทและหน้าที่ของตน ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม

ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 30 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 6 บูรณาการการเรียนรู้อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 15) มีนโยบาย/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 16) ดำเนินการตามแผน/งานโครงการ/กิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 17) ประเมินผลกิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมหลักสูตรการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และ 18) นำผลการประเมินไปพัฒนาแผนงานโครงการ/กิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น องค์ประกอบที่ 7 โรงเรียนธรรมชาติอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 19) มีโครงสร้างลำดับชั้นการบริหารจัดการ คล่องตัว กำหนดมาตรฐาน การปฏิบัติงาน สอดคล้องกับโครงสร้าง โดยยึดแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 20) มีบรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตร ผนึกพลังสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ 21) กำหนดวิสัยทัศน์/พันธกิจ/กลยุทธ์ เน้นคุณธรรมนำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง องค์ประกอบที่ 8 โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 22) มีนโยบายนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี 23) การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน

ร่วมรับผิดชอบ) อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 24) ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการอยู่อย่างพอเพียงในสถานศึกษา/ชุมชน 25) มีกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มงานอย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และมีผลงานแสดงเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของชุมชน และ 26) มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 9 ประกันคุณภาพอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 27) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของตนเองและสถานศึกษา ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 28) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การดำเนินการและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ 29) ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษาอย่างเป็นเหตุและเป็นผล องค์ประกอบที่ 10 ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 30) มีระบบตรวจสอบ ซ่อมบำรุง ปรับปรุงแก้ไข เผยแพร่ข่าวสาร อันตรายต่อผู้เรียน ของระบบ ICT ที่ทันสมัยให้อยู่ในสภาพใช้งานได้เป็นปัจจุบัน เน้นประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 31) มีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) ที่ทันสมัยสามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์ ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 32) ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ การใช้ Computer เพื่อการสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้อง ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ 33) จัดกิจกรรมอบรมเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ชุมชน 34) ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ Computer ขั้นพื้นฐาน เพื่อการสื่อสาร และแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้อง เป็นประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับวัย บริบทและสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 11 สร้างโอกาสดูแลช่วยเหลืออย่างพอเพียง ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 35) จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 36) ติดตามผลการจัดกิจกรรมระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 37) มีแผนงาน/

โครงการ/กิจกรรมแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่อย่าง สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 38) นำผลการติดตามการจัดกิจกรรมมาใช้ในการพัฒนา ระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 39) มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 40) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุม/ชมรม/กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 12 การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 41) นำผลการติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ มาพัฒนา แก้ไขปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เน้นประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่าต่อสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง 42) ติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจ 43) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 44) ดำเนินกิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรม/ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 13 ศักยภาพ ICT อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 45) ดำเนินกิจกรรมอบรม/ประชุมการเพิ่มศักยภาพ ICT ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 46) ติดตาม/ประเมินผล การใช้ ICT มีศักยภาพผ่านเกณฑ์ประเมินตามที่กำหนดของสถานศึกษา ตามสภาพความเป็นจริง ทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 47) นำผลการประเมินมาพัฒนา ศักยภาพ ICT ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 48) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมอบรม/ประชุมการเพิ่มศักยภาพ ICT ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา การศึกษาค้นคว้า/วิจัย/การศึกษาต่อ/การเลื่อนวิทยฐานะอย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ 49) มีอุปกรณ์พื้นฐานด้าน ICT เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ตามสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของ

สถานศึกษา องค์ประกอบที่ 14 ภาวะผู้นำอย่างพอเพียง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 50) มีหลักคุณธรรมเป็นกรอบแนวคิด ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นมิตรกับทุกคน มีบุคลิกภาพต้องตา วาจาดูใจ มีความจริงใจ ใส่ใจทุกคน เป็นผู้นำ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับภูมิสังคม บริบทตามสภาพจริง และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา 51) มีวิสัยทัศน์ มีจิตสาธารณะ มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศึกษา เป็นผู้นำในทางปฏิบัติสามารถนำมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการศึกษาได้บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผลอย่างเหมาะสมกับสภาพจริง เป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 52) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และนำไปปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผลพอประมาณกับศักยภาพของตนและภูมิสังคม รวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้กับตนเองและสถานศึกษา ตลอดทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรม ในการดำเนินชีวิต องค์ประกอบที่ 15 การพัฒนาบุคลากรอย่างพอเพียงประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 53) นำผลการติดตาม/การประเมินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นที่ยอมรับของสังคม/ชุมชน มีการเผยแพร่ ขยายผล ประชาสัมพันธ์ 54) มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 55) ติดตาม/ประเมินผลการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 56) ประชุม/อบรม/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติภาระหน้าที่และภาวะดำรงชีวิตได้เหมาะสม องค์ประกอบที่ 16 บุคลากรมืออาชีพอย่างพอเพียงประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 57) นำผลการติดตามประเมินโครงการ/กิจกรรมมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ 58) ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติการหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 59) จัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิต และปฏิบัติการหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่บุคลากรของสถานศึกษา 60) ขยายผลและเผยแพร่การดำเนินชีวิตและปฏิบัติการหน้าที่ของบุคลากรมืออาชีพ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 61) ส่งเสริมให้ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ มีทักษะ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพได้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ภูมิสังคมตามสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษาอย่างพอเพียง

ด้านที่ 4 ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 17 เหมาะสม คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ
อย่างพอเพียง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 62) นำผลการติดตามมาพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไข
การบริหารจัดการงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 63) แผนงาน/โครงการ/
กิจกรรม การวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ที่คำนึงถึงการใช้ประโยชน์
ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว 64) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน
งบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 65) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน
งบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่ 18 เครือข่ายผู้อุปถัมภ์อย่าง
พอเพียง ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 66) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบ
ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริง
ของสถานศึกษา 67) ดำเนินการตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
คุณภาพการศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชน
และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของ
สถานศึกษา 68) มีระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 69) ติดตามประเมินผลกิจกรรม
การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง
ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิ
สังคมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา และ 70) นำผลการติดตามประเมินมาพัฒนา/ปรับปรุง/
แก้ไขการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาคีเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ
พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการ
และภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา

3. ผลการประเมินและการตรวจสอบตามสภาพจริง ผลการประเมินและการตรวจสอบ
ตามสภาพจริง โดยนำผลการประเมินและการตรวจสอบตามสภาพจริง ด้านความเป็นประโยชน์ ด้าน
ความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ มาสรุปผลการประเมินพบว่า รูปแบบการบริหารแบบสมดุ
ลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 4 ด้านนี้ มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับ
มากที่สุด มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สามารถ
นำไปปฏิบัติใช้ได้จริง อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล มีความมั่นคงและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการบริหารสถานศึกษา ที่มีมุมมอง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามุมมองทั้ง 4 ด้าน ที่ได้มานั้น มีความสมเหตุสมผล เพราะองค์ประกอบแต่ละตัวนั้น มีตัวบ่งชี้ที่อธิบายคุณลักษณะขององค์ประกอบไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องกันและมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดบนองค์ประกอบนั้นๆ ที่สามารถแปรผลได้ และองค์ประกอบที่ได้มามีความสอดคล้องกับ Eveline (2001) ทำการศึกษาเรื่อง The Balanced Scorecard approach : maximizing return on investment in flexible delivery โดยใช้ Balanced Scorecard เป็นเครื่องมือในการติดตามผลความก้าวหน้า ผลการวิจัยพบว่า RMIT University นำเอา Balanced Scorecard มาใช้เป็นระบบข้อมูลป้อนกลับ โดยเทคนิค Balanced Scorecard จะช่วยในการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ได้อย่างลึกซึ้งและสามารถทำงานเป็นทีมได้ดี ช่วยให้เปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการส่งมอบอำนาจได้งานเกิดการสื่อสาร ทั้งทั้งองค์การและช่วยให้ครูมีการออกแบบทางเลือกใหม่ในการสอนทำให้กลยุทธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เป็นเหตุให้เกิดความสุขต่อนักเรียน

และสอดคล้องกับสุจิตรา วัชรจิตติภณท์ (2544 อ้างอิงใน สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์, 2550, หน้า 87) ได้ทำการประเมินผลโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพกรมที่ดินด้วยตัวชี้วัด ของระบบวัดผลปฏิบัติงานดุลยภาพ (Balanced Scorecard) โดยการติดตามผลของโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพกรมที่ดิน ที่ได้มีการดำเนินงานพัฒนากระบวนการใหม่ไปก่อนหน้านี้แล้ว ด้วยการกำหนดตัวชี้วัดตามแนวคิดของ Balanced Scorecard ขอบเขตงานและขั้นตอนการดำเนินงานมี 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ศึกษากระบวนการแบบเก่าและกระบวนการแบบใหม่ ในส่วนของงานด้านที่มีการพัฒนาประสิทธิภาพ โดยศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างสำนักงานของกรมที่ดินที่ดำเนินการตามกระบวนการแบบเก่า และกระบวนการใหม่
- 2) ทำการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการกำหนดตัวชี้วัดของ Balanced Scorecard และ
- 3) ทำการกำหนดตัวชี้วัดของ Balanced Scorecard ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยสำนักงานที่ดินซึ่งใช้กระบวนการแบบเก่าและสำนักงานที่ดิน ซึ่งใช้

กระบวนการแบบใหม่จำนวนทั้งสิ้น 30 แห่งผลการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกของการเปรียบเทียบผล พบว่า กระบวนการแบบใหม่สามารถพัฒนากระบวนการภายในจากเดิมมาสู่ความมีประสิทธิภาพ ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดทางทรัพยากรที่กรมที่ดินเผชิญอยู่ได้ ส่วนที่สองของการพัฒนาระบบการวัดผล การปฏิบัติงานดูคุณภาพ ผู้วิจัยทำการศึกษาเพื่อกำหนดปัจจัยที่เป็นนามธรรมในการวัดผล การปฏิบัติงานที่มีความสมดุลและสอดคล้องกับนโยบายและแผนงานขององค์กร โดยกำหนดมุมมองของ Balanced Scorecard ออกเป็น 4 มุมมอง ที่มีความสมดุลเหมาะสมสำหรับระบบราชการ อันประกอบด้วย มุมมองของผู้จัดสรรเงินทุน มุมมองของผู้รับบริการ มุมมองของข้าราชการและมุมมองของผู้ได้บังคับบัญชา จากนั้นกำหนดตัวชี้ผลการปฏิบัติงานค่าอ้างอิง และวิธีกับกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานในเชิงวัดผลแบบดูคุณภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดในแต่ละประเภทของรายงาน

สอดคล้องกับสมเกียรติ บุญรอด (2551, หน้า 20) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า องค์ประกอบรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เนื้องานที่มุ่งประเมิน ประกอบด้วย 4 มุมมอง คือ มุมมองด้านผู้เรียน มุมมองด้านกระบวนการภายใน มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนาองค์กรและมุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร 2) ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน มีจำนวน 67 ตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมินการปฏิบัติงานประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และอันดับคุณภาพ 3) ผู้ทำการประเมิน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณะอนุกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) 4) คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา (ก.ต.ป.น.) และ 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับ ดำเนินการ 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลกลุ่มบุคคลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ดี และข้อมูลกลุ่มบุคคลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานที่ต้องปรับปรุง เมื่อนำไปทดลองใช้กับการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ผลการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ด้านกระบวนการภายในมีผลการปฏิบัติงานสูงสุด รองลงมา คือด้านงบประมาณและทรัพยากรมีผลปฏิบัติในระดับดีมาก ส่วนด้านการเรียนรู้และการพัฒนาองค์กรและด้านนักเรียนมีผลปฏิบัติในระดับดี ผลการประเมินรูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า รูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานทั้ง 5 องค์ประกอบ ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้และความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ประเมินการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความถูกต้องครอบคลุมตามกรอบภาระงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอยู่ในระดับมาก

ตลอดทั้งยังสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ (2549, หน้า 1-2) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาหนึ่งซึ่งชี้ถึง แนวทางการดำรงชีวิต อยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนและระดับประเทศ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทิศทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวหน้าทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิด จากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกภายใน ทั้งนี้ ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความ ระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และ นักธุรกิจทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสหัชชา พลบัตย์ (2548, หน้า 87-93) ได้ศึกษาเรื่องการนำเสนอแนวทางการพัฒนาคน ให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แบ่งเป็น 3 ประการ คือ (1) พอประมาณ ได้แก่ พอประมาณกับศักยภาพของตน พอประมาณกับ สภาพแวดล้อม และไม่โลภเกินไปจนเบียดเบียนผู้อื่น (2) มีเหตุผล ได้แก่ ไม่ประมาท รู้ถึงสาเหตุ พิจารณาค้นหาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ (3) มีภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดี ได้แก่ พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ พึ่งตนเองได้ทางสังคม คำนึงถึงผลระยะยาวมากกว่าระยะ สั้นรู้เท่าทันและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 3 ประการจะเกิดขึ้นได้จากการ พัฒนาความรู้และคุณธรรม ซึ่งเป็นเงื่อนไขหลักของการพัฒนาคน 2) กิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนที่ดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแบ่งได้ 4 ด้าน คือ กิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ กิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านสังคม กิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างความพอเพียงด้านสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมเพื่อสร้างความพอเพียงด้านจิตใจ ซึ่งกิจกรรม เหล่านี้จำเป็นต้อง มีการดำเนินไปพร้อมกันอย่างสมดุล จึงจะสามารถสร้างความพอเพียงเกิดขึ้น 3) การเรียนรู้ของชุมชน เพื่อพัฒนาคนไปสู่คุณลักษณะตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนโดยตรง การเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบที่ช่วย สนับสนุนการเปลี่ยนแปลง 4) แนวทางในการพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ การพัฒนาความรู้และคุณธรรมในตัวบุคคลผ่าน

การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ และการพัฒนาชุมชนให้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 4 ด้านอย่างสมดุล เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในพื้นที่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะเป็นมุมมอง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7 องค์ประกอบ 30 ตัวบ่งชี้ ด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ และ ด้านที่ 4 ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้

รูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง, 2551, หน้า 1-5) เพื่อให้การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งการเสนอแนวทางดำเนินงานออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) แผนนโยบายการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 2) แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 3) แนวทางการนิเทศปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และ 4) การสังเคราะห์บทเรียนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า ให้มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการเข้ากับการจัดการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) โดยกำหนดไว้ในหมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

และสอดคล้องกับโรงเรียนในพื้นที่ (ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในพื้นที่, 2548, หน้า 10) มีโครงการดำเนินงานกำหนดทิศทางและภาพความสำเร็จ คือ "พลิกกระบวนการศึกษา หยุดวงจรความยากจน" มีวิสัยทัศน์ คือ "สร้างโอกาสให้เด็กไทย" มีพันธกิจ คือ "สร้างโรงเรียนขั้นดีให้เด็กไทยได้เรียนรู้ และมั่นใจในตนเอง" โดยมีกลยุทธ์หลักในการขับเคลื่อนการบริหารและการดำเนินการสู่ความสำเร็จ การขับเคลื่อนกลยุทธ์ เพื่อให้การดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้บรรลุวิสัยทัศน์ และพันธกิจตามเจตนารมณ์ของโรงเรียนในพื้นที่ จึงได้กำหนดรูปแบบและแนวทางในการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในทุกระดับ คือ 1) แนวคิดในการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ได้นำแนวคิดในการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้าน

(Balanced Scorecard) มากำหนดมุมมอง ที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของการดำเนินงาน 4 ด้าน ดังนี้ (1) มุมมองด้านนักเรียน (Student Perspective) เป็นการพิจารณาความต้องการของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนที่คาดหวัง (2) มุมมองด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายใน (Internal Process Perspective) เป็นการพิจารณาผลสำเร็จ และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพคุณภาพของกระบวนการบริหาร จัดการและการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน (3) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and growth Perspective) เป็นการพิจารณาปัจจัยที่ใช้ขับเคลื่อน ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพตามที่คาดหวัง ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและทักษะของครู ผู้บริหารของโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา การเพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการพัฒนา (4) มุมมองด้านงบประมาณและทรัพยากร (Budget and Resource Perspective) เป็นการพิจารณาปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินงานสู่ความสำเร็จในด้านงบประมาณและทรัพยากร โดยคำนึงถึงแหล่งสนับสนุนอัตรากำลัง ค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และงบประมาณ 2) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Objectives) ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จโดยคำนึงถึงความครอบคลุมและสมดุล ผ่านมุมมองในมิติด้านต่างๆ 3) จัดทำแผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) เพื่อตรวจสอบลำดับความสำคัญ และความเหมาะสมของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่กำหนด ผ่านมุมมองด้านต่างๆ ว่ามีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงไปสู่ความสำเร็จได้อย่างไร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ 4) จัดทำกรอบกลยุทธ์ (Strategic Framework) โดยการนำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์มากำหนดตัวชี้วัด (Measures) เป้าหมาย (Targets) และกลยุทธ์ริเริ่ม (Strategic Initiatives) และยังคงสอดคล้องกับผลการตรวจสอบรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญที่พบว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำมุมมองทั้ง 4 ด้าน องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้ ที่เกี่ยวข้องมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การบริหารจัดการด้านนักเรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครอบคลุมเกี่ยวกับ 1) ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน และทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เหมาะสมกับวัย ถูกกาลเทศะ เป็นประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า ตามบริบทและภูมิสังคมของตน ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เหมาะสมกับวัย ผ่านเกณฑ์การประเมินของสถานศึกษา และ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามมาตรฐานของแต่ละระดับชั้นปีการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม 2) สามารถใช้ ICT อย่างพอเพียง เช่น ผู้เรียนสามารถ

เลือกใช้ ICT เพื่อแสวงหาความรู้ได้ อย่างถูกต้องเหมาะสมกับวัย ประหยัดและคุ้มค่า ตามบริบทและ ภูมิสังคมแห่งตน และ ผู้เรียนสามารถสร้างผลงานการใช้ ICT ได้เหมาะสมกับวัย 3) มีทักษะ ดำรงชีวิต อย่างพอเพียง เช่น ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง มีคุณธรรมผ่านเกณฑ์การประเมินที่โรงเรียนกำหนด กล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะ ผู้เรียนมีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง เช่น การบริโภค (กินเป็น ใช้เป็น) การจัดการดูแลช่วยเหลือตนเอง ทักษะทางสังคม การสร้างงานอาชีพและ การหารายได้ระหว่างเรียน ได้เหมาะสมกับวัย บริบทและภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนปฏิบัติตน ให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสมดุล ประหยัด คุ้มค่า พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้าน วัตถุ/เศรษฐกิจ / สังคม/ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมตามกระแสโลกาภิวัตน์ มีความเป็นไทยอย่างพอเพียง เช่น ผู้เรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มารยาทไทย ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร เผยแพร่ผลงานอันเกิดจากศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบท ภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนร่วมอนุรักษ์กิจกรรมด้านประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทยและสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม และ ผู้เรียนมีความ ตระหนัก รักความเป็นไทย มีความภาคภูมิใจในชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรมไทย ได้เหมาะสมกับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและ สิ่งแวดล้อม 4) มีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างพอเพียง เช่น ผู้เรียน มีความตระหนัก รู้จักใช้และ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล เกิดประโยชน์ ประหยัด คุ้มค่า ได้เหมาะสม กับวัย ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของ ทรัพยากร และโทษของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่ถูกต้องจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และ ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ และมีความตระหนัก ร่วมกิจกรรมรณรงค์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมได้เหมาะสมกับวัยบทบาทและหน้าที่ของตน ตามบริบทภูมิสังคมและสิ่งแวดล้อม

จากรายละเอียดของด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ นั้น เป็นการให้ความสำคัญกับผู้เรียนอย่างสมเหตุสมผล เพราะนักเรียนก็คือลูกค้าหรือผลผลิตของสถานศึกษา การบริหารจัดการของสถานศึกษาจะ บรรลุผลตามเป้าหมายหรือไม่ เราสามารถประเมินผลได้จากผลผลิตนักเรียนหรือลูกค้า สอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) ที่ได้ัญญัติปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง มากำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ให้เป็นแนว หลักปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อให้เกิดการพัฒนาประเทศที่สมดุล เป็นธรรม เข้มแข็งและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 6-10) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 78 ว่ารัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน (1) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศอย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศในภาพรวมเป็นสำคัญ และมาตรา 83 ได้กำหนดไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีการดำเนินการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่าให้มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการเข้ากับการจัดการศึกษาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) โดยกำหนดไว้ในหมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การบริหารจัดการด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมเกี่ยวกับ 6) การบูรณาการการเรียนรู้ของพอเพียง เช่น มีนโยบาย/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดำเนินการตามแผนงานโครงการ/กิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมหลักสูตรบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ประเมินผลกิจกรรมทางวิชาการอันหลากหลาย ที่ส่งเสริมหลักสูตรการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และนำผลการประเมินไปพัฒนาแผนงานโครงการ/กิจกรรมทางวิชาการที่หลากหลาย ส่งเสริมการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น 7) บริหารโรงเรียน ธรรมชาติอย่างพอเพียง เช่น มีโครงสร้างลำดับชั้นการบริหารจัดการคล่องตัว กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับโครงสร้าง โดยยึดแนวปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบรรยากาศและวัฒนธรรมการปฏิบัติงานแบบกัลยาณมิตรมุ่งพลังสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ได้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ กำหนดวิสัยทัศน์/พันธกิจ/กลยุทธ์ เน้นคุณธรรมนำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง 8) บริหารโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) อย่างพอเพียง เช่น มีนโยบายนำมโนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการในแผนปฏิบัติงานประจำปี การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ (ร่วมคิด ร่วมทำ

ร่วมประเมิน ร่วมรับผิดชอบ) อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา

24) ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อการอยู่อย่างพอเพียงในสถานศึกษา/ชุมชน มีกิจกรรมครอบคลุมทุกกลุ่มงานอย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และมีผลงานแสดงเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของชุมชน และมีระบบบริหารจัดการที่ดี มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9) การประกันคุณภาพอย่างพอเพียง เช่น รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของตนเองและสถานศึกษา ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การดำเนินการและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษาอย่างเป็นเหตุและเป็นผล 10) ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) อย่างพอเพียง เช่น มีระบบตรวจสอบ ซ่อมบำรุง ปรับปรุงแก้ไข เผยแพร่ข่าวสาร อันตรายที่ไม่พึงประสงค์ต่อผู้เรียน ของระบบ ICT ที่ทันสมัยให้อยู่ในสภาพใช้งานได้เป็นปัจจุบัน เน้นประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา มีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) ที่ทันสมัย สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ครอบคลุมถูกต้องสมบูรณ์ ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ การใช้ Computer เพื่อการสื่อสารและแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้อง ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา และ จัดกิจกรรมอบรมเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน/ชุมชน และผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ Computer ขั้นพื้นฐานเพื่อการสื่อสาร และแสวงหาความรู้ได้อย่างถูกต้อง เป็นประโยชน์ ประหยัด คุ่มค่า เหมาะสมกับวัยบริบทและสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 11) สร้างโอกาสดูแลช่วยเหลืออย่างพอเพียง เช่น จัดกิจกรรมแนะแนวให้ผู้เรียนได้รู้จักการวางแผนชีวิตของตนเองได้อย่างสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ติดตามผลการจัดกิจกรรมระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหาพัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย

สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม แน่แนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนดำเนินชีวิตอยู่อย่าง สอดคล้องกับ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำผลการติดตามการจัดกิจกรรมมาใช้ในการพัฒนา ระบบแนว และระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนาตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้อง กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ให้สามารถแก้ไขปัญหา/พัฒนา ตนเองได้เหมาะสมกับวัย สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ชุมนุม/ชมรม/กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาดหรือผู้นำเพื่อประโยชน์ สอดคล้องกับหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 12) การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์อย่างพอเพียง เช่น นำผล การติดตามการดำเนินโครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์มาพัฒนา แก้ไข ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เน้นประโยชน์ ประหยัด และคุ้มค่าต่อสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ติดตามผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของ เศรษฐกิจ มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินกิจกรรม การสื่อสารประสานงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจกรรม/ ข่าวสารต่างๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนด้านที่ 2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษาตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 30 ตัวบ่งชี้ นั้น เป็นการให้ความสำคัญกับ กระบวนการบริหารจัดการศึกษาภายในของสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล สามารถบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน สอดคล้องกับโรงเรียนในฝัน (ศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน, 2548, หน้า 10) มีโครงการการดำเนินงาน กำหนดทิศทางและภาพความสำเร็จ คือ “พลิกระบบการศึกษา หยุดวงจรความยากจน” มีวิสัยทัศน์ คือ “สร้างโอกาสให้เด็กไทย” มีพันธกิจ คือ “สร้างโรงเรียนชั้นดีให้เด็กไทยได้เรียนรู้ และมั่นใจใน ตนเอง” โดยมีกลยุทธ์หลักในการขับเคลื่อนการบริหาร และการดำเนินการสู่ความสำเร็จและการนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนว ททางการบริหารสถานศึกษาพอเพียง, 2551, หน้า 1-5) เพื่อให้การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งการเสนอแนวทาง ดำเนินงานออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) แผนนโยบายการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่

สถานศึกษา 2) แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 3) แนวทางการนิเทศปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาและ 4) การสังเคราะห์บทเรียนการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

2.3 ด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การบริหารงาน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมเกี่ยวกับ 13) ศักยภาพ ICT อย่างพอเพียง เช่น ดำเนินกิจกรรมอบรม/ประชุม การเพิ่มศักยภาพ ICT ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา ติดตาม/ประเมินผล การใช้ ICT มีศักยภาพผ่านเกณฑ์ประเมินตามที่กำหนดของสถานศึกษา ตามสภาพความเป็นจริง ทางภูมิสังคมของสถานศึกษา นำผลการประเมินมาพัฒนา ศักยภาพ ICT ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมอบรม/ประชุมการเพิ่มศักยภาพ ICT ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษา การศึกษาค้นคว้า/วิจัย/การศึกษาต่อ/การเลื่อนวิทยฐานะอย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา มีอุปกรณ์พื้นฐานด้าน ICT เหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ตามสภาพความเป็นจริงทางภูมิสังคมของสถานศึกษา 14) ภาวะผู้นำอย่างพอเพียง เช่น มีหลักคุณธรรมเป็นกรอบแนวคิดใช้ในการบริหารจัดการศึกษา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นมิตรกับทุกคน มีบุคลิกภาพต้องตา วาจาดูดี ใจ มีความจริงใจ ใส่ใจทุกคน เป็นผู้นำ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับภูมิสังคม บริบทตามสภาพจริง และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ มีจิตสาธารณะ มีความรอบรู้ เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการศึกษา เป็นผู้นำในทางปฏิบัติสามารถนำมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการศึกษา ได้บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผล อย่างเหมาะสมกับสภาพจริง เป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง นำไปปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาณกับศักยภาพของตนและภูมิสังคม รวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้กับตนเองและสถานศึกษา ตลอดทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรมในการดำเนินชีวิต และ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้อง และนำไปปฏิบัติตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล พอประมาณกับศักยภาพของตนและภูมิสังคม รวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้กับตนเองและสถานศึกษา ตลอดทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรมในการดำเนินชีวิต 15) การพัฒนาบุคลากรอย่างพอเพียง เช่น นำผลการติดตาม/การประเมินการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นที่ยอมรับของสังคม/ชุมชน มีการเผยแพร่ ขยายผล ประชาสัมพันธ์ มีแผนงาน/โครงการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ติดตาม/ประเมินผลการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ประชุม/อบรม/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปฏิบัติภาระหน้าที่และการดำรงชีวิตได้เหมาะสม¹⁶⁾ บุคลากรมีอาชีพอย่างพอเพียง เช่น นำผลการติดตามประเมินโครงการ/กิจกรรมมาปรับปรุง/พัฒนาการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาบุคลากร เพื่อ ส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภาระหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดโครงการ/ กิจกรรมส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติภาระหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ บุคลากรของสถานศึกษา ขยายผลและเผยแพร่การดำเนินชีวิตและปฏิบัติภาระหน้าที่ของบุคลากร มีอาชีพ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ มีทักษะ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้อง และสามารถจัดกิจกรรมเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการ ของผู้เรียน ภูมิสังคมตามสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษาอย่างพอเพียง

ส่วนด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 17 ตัวบ่งชี้ ได้ให้ความสำคัญด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเน้นคุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพสูงเน้นเป็นมืออาชีพ ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งเป็น ปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายขององค์การ เพราะเป็นตัว ขับเคลื่อนองค์การให้เกิดการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ที่เน้นการดำเนินชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับนพพร จุณณะปิยะ (2545, หน้า 108) อธิบายว่า มุมมองด้าน การเรียนรู้และการเติบโตนั้น เพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ เราควรคงไว้ ซึ่งความสามารถในการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนา และมุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโตจะพูดถึงคน ระบบและ เทคโนโลยี โดยมีดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวกับคน ได้แก่ อัตราการลาออกของทีมงานที่มีความสำคัญ กับ บริษัท จำนวนชั่วโมงการอบรมสัมมนาต่อคน ความพึงพอใจของพนักงาน เปอร์เซ็นต์ค่าใช้จ่ายด้าน การฝึกอบรมพัฒนาต่อยอดขาย สำหรับดัชนีชี้วัดด้านเทคโนโลยี ได้แก่ เปอร์เซ็นต์เงินลงทุน ด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ เปอร์เซ็นต์ค่าใช้จ่ายในการวิจัย และพัฒนาต่อยอดขาย ระบบความสามารถ ของเทคโนโลยี หรือความพร้อมของเทคโนโลยี และดัชนีชี้วัดด้านระบบ ได้แก่ ความพร้อมของ

ระบบงาน เช่น การมีระบบคุณภาพ ISO ระบบวางแผนงบประมาณเปอร์เซ็นต์เงินลงทุน ในระบบ ต่อยอดขาย เปอร์เซ็นต์บุคลากรที่ดูแลด้านพนักงานด้านเทคโนโลยี ด้านคอมพิวเตอร์และด้าน ระบบต่อพนักงานทั้งหมด และสอดคล้องกับสำเร็จ อ่อนลำพันธ์ (2551, หน้า 69) กล่าวว่า มุมมอง ด้านการเรียนรู้และการเติบโต เป็นการวัดประสิทธิผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ และพัฒนาในด้านทักษะ ของพนักงาน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน อีกทั้งยัง สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (คณะทำงานสังเคราะห์ถอดบทเรียนองค์ความรู้แนวทางการ บริหารสถานศึกษาพอเพียง, 2551, หน้า 1-5) ได้กำหนดนโยบายสร้างกระบวนการเรียนรู้ เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองได้ คนส่วนใหญ่พอ มี พอกิน พอใช้ พออยู่ในการดำรงชีวิต โดยใช้หลักพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล มี ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และมีคุณธรรมกำกับความรู้เป็นกรอบในการดำรงชีวิต และเป็นพลเมืองที่ดีของ ชาติ โดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงความร่วมมือ ระหว่างสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนาและองค์การภาคส่วนต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สอดคล้องกับเป้าหมายของการปฏิรูป การศึกษา การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้การนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งการเสนอ แนวทางดำเนินงานออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) แนวนโยบายการนำปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงสู่สถานศึกษา 2) แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา 3) แนว ทางการนิเทศปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา และ 4) การสังเคราะห์บทเรียนการนำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

สอดคล้องกับสมศรี จินะวงษ์ (2544) ได้ศึกษาวิจัยการวิเคราะห์กระบวนการ เรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และแนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1) แนวคิด ทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง ในอดีตและปัจจุบัน มีทั้งจุดร่วมและจุดต่างสำหรับจุดร่วม คือ เน้นในเรื่อง พออยู่พอกิน การพึ่งตนเอง การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การมีความสุขตามอัตภาพ โดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม จุดต่างคือ ในสภาพปัจจุบันการผลิตเป็นไปเพื่อสนองความต้องการ ในการบริโภคของครัวเรือนและเพื่อการค้า การบริโภคเป็นไปทั้งเพื่อสนอง ความต้องการดำเนินชีวิต การแลกเปลี่ยนเป็นไปทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก การจัดสรรหรือการแบ่งปันเป็นไปทั้งระดับชุมชนและระดับรัฐ 2) กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทาง เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นต้องอาศัยการเรียนรู้ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกและปัจจัยสภาพแวดล้อมโดย

มีลักษณะการเรียนรู้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและการเรียนกลุ่มจากแหล่งเรียนรู้ ทั้งจากภายในชุมชนและภายนอกชุมชน โดยชุมชนบ้านสุกใจ จังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้ศรัทธาที่มีต่อบุคคล และชุมชนพอเพียง จังหวัดมหาสารคาม ใช้ศรัทธาในตนและกระบวนการมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือหนุนนำ การเรียนรู้ 3) เมื่อพิจารณาจากแหล่งที่มาของรายได้ทั้งรายได้หลักและรายได้เสริม พบว่าหลังจากที่ชุมชนใช้แนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง การกระจายรายได้ของชุมชนดีขึ้น

2.4 ด้านที่ 4 ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การบริหารงาน ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมเกี่ยวกับ 17) เหมาะสม คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ อย่างพอเพียง เช่น นำผลการติดตามมาพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไข การบริหารจัดการงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ที่คำนึงถึงการ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว ติดตามผลการดำเนินงานตาม แผนงานงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และติดตามผลการดำเนินงานตาม แผนงานงบประมาณ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 18) เครือข่ายผู้อุปถัมภ์อย่างพอเพียง เช่น มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบ ภาควิชาเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่าง เหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา ดำเนินการตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาควิ ชาเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่าง เหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา มีระบบภาควิ ชาเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ติดตามประเมินผลกิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ของระบบภาควิชาเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริงของ สถานศึกษา และนำผลการติดตามประเมินมาพัฒนา/ปรับปรุง/แก้ไขการเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ของระบบภาควิชาเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญ พี่เลี้ยง ศึกษานิเทศก์ โรงเรียนต้นแบบ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างเหมาะสมกับความต้องการและภูมิสังคมกับสภาพความเป็นจริง ของสถานศึกษา

ส่วนด้านที่ 4 ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 9 ตัวบ่งชี้ นั้น เป็นการพิจารณาปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินงาน สู่ความสำเร็จในด้านงบประมาณและทรัพยากร โดยคำนึงถึงแหล่งสนับสนุนอัตรากำลัง ค่าใช้จ่าย

ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และงบประมาณ รายละเอียดของมุมมองด้านที่ 4 จะให้ความสำคัญของปัจจัยป้อนเข้าด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนภาคีเครือข่ายเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้สถานศึกษาขับเคลื่อนไปได้บรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับวิธีการบริหารแบบสมดุล (BSC) (วรรณรัตน์ วัฒนานิมิตกุล, 2548) ที่นำไปใช้กับหน่วยงานทางการศึกษา เช่น โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย เป็นทางเลือกหนึ่งที่หน่วยงานสามารถนำไปใช้ในการควบคุม หรือประเมินผลการดำเนินงานและใช้ในการบริหาร เพื่อนำไปสู่พันธกิจของสถาบันที่ได้ตั้งไว้ เช่น มหาวิทยาลัยก่อตั้งเพื่อดำเนินกิจกรรมหลัก ซึ่งได้แก่ การสอน และงานวิจัย มุมมองทั้ง 4 ด้านจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ (นภดล ร่มโพธิ์, 2545, หน้า 65) โดยเฉพาะมุมมองทางการเงิน พบว่าแต่ละมหาวิทยาลัยจะต้องสามารถอยู่รอดได้ภายใต้การแข่งขัน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละมหาวิทยาลัยจะต้องพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีคุณค่ามากที่สุด เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย โดยที่ไม่ต้องลดคุณภาพการศึกษาลง ซึ่งจะทำให้แต่ละมหาวิทยาลัย สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรสร้างรายได้ด้วยตนเองพยายามหาเงินสนับสนุนจากทั้งรัฐและเอกชน เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพภายในมหาวิทยาลัยด้วย และสอดคล้องกับ สมศรี จินะวงษ์ (2544) ได้ศึกษาวิจัยการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและแนวทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า แนวคิดทางการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียง ในอดีตและปัจจุบัน มีทั้งจุดร่วมและจุดต่างสำหรับจุดร่วมคือเน้นในเรื่อง พออยู่พอกิน การพึ่งตนเอง การพึ่งพาซึ่งกันและกัน การมีความสุขตามอัตภาพ โดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม จุดต่างคือ ในสภาพปัจจุบันการผลิตเป็นไปเพื่อสนองความต้องการ ในการบริโภคของครัวเรือนและเพื่อการค้า การบริโภคเป็นไปทั้งเพื่อสนองความต้องการดำเนินชีวิต การแลกเปลี่ยน เป็นไปทั้งในระดับชุมชน ระดับประเทศ และระดับโลก การจัดสรรหรือการแบ่งปันเป็นไปทั้งระดับชุมชนและระดับรัฐ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เทคนิคการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จากบุคลากรทางการศึกษาและผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่ และสรุปผลการประเมินและการตรวจสอบตามสภาพจริง จากผู้บริหารและครู โรงเรียนกาญจนาภิเษกเพชรบูรณ์ โรงเรียนนุ่งคล้า และโรงเรียนร่มเกล้าปางตองในโครงการพระราชดำริ เป็นโรงเรียนพอเพียงที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนในฝัน โดยนำผลการประเมินและการตรวจสอบ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ พบว่า รูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านที่ 1 ด้านผู้เรียนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสม

อยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 2 ด้านกระบวนการจัดการศึกษา ภายในของสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ด้านที่ 3 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และ ด้านที่ 4 ด้านงบประมาณและทรัพยากรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และในภาพรวม รูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุมมองทั้ง 4 ด้าน มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน จึงสรุปได้ว่ารูปแบบนี้มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

แสดงให้เห็นว่า รูปแบบดังกล่าวมีรายละเอียดที่สมเหตุสมผล สามารถบรรยายองค์ประกอบได้ชัดเจน ทำให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวาง การประเมินได้จาก ผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่โดยตรงและการตรวจสอบตามสภาพจริง จึงเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสม สอดคล้องกับกฎระเบียบทางราชการ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน อีกทั้งยังเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ที่กำหนดให้สถานศึกษาสามารถกำหนดระเบียบเพิ่มเติมได้ โดยทำเป็นประกาศของโรงเรียน และนอกจากนี้ผลการประเมินของกลุ่มผู้ประเมิน และผู้ตรวจสอบตามสภาพจริงจากผู้บริหารและครู ซึ่ง ถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติที่แท้จริง มีความเห็นไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุดซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบมีความชัดเจนง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่ซับซ้อนและผ่านการตรวจสอบอย่างเป็นระบบและเชื่อถือได้ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้และมีความเหมาะสม เพราะมีขั้นตอนการดำเนินงานที่กระชับและง่ายต่อการทำความเข้าใจ รวมทั้งรูปแบบมีรายละเอียดที่สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน และผู้ประเมินและผู้ตรวจสอบตามสภาพจริงคือผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ที่จะทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1. หน่วยงานระดับกรม คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีนโยบายในการสนับสนุนการนำรูปแบบการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการบูรณาการการบริหารจัดการศึกษา เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษา และการบริหารจัดการด้านต่างๆ ที่ขาดความสมดุล

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์บริหารโครงการควรมีการพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของการทำงานให้กับบุคลากร โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาด้านการบริหารจัดการศึกษาที่ยังขาดความสมดุลในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

1. ควรมีการจัดการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ให้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในด้านหลักการ ความรู้ การนำการบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาองค์การ แบบเป็นขั้นเป็นตอน ค่อยเป็นค่อยไป จนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับ การบริหารแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำไปใช้ที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรมพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบสมดุลของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา ให้เกิดความสมดุลทุกด้าน มีการพัฒนาแบบเป็นขั้นเป็นตอน ค่อยเป็นค่อยไป จนเกิดความมั่นคงและยั่งยืน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรมีการศึกษาวิจัย ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระดับอุดมศึกษา หรือหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา

3. ควรมีการศึกษาตัวชี้วัดการบริหารแบบสมดุของโรงเรียนในฝันตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นการประเมินติดตามคุณภาพการบริหารสถานศึกษา และเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง

